

Αρ. Φακ.: Ε.Μ.Π.Τ. 1/2022 & ΑΥΤ. 2/2022

ΕΚΘΕΣΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ
ΩΣ
ΕΘΝΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ
ΤΩΝ ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΣΚΛΗΡΗΣ ΑΠΑΝΘΡΩΠΗΣ ΚΑΙ
ΕΞΕΥΤΕΛΙΣΤΙΚΗΣ ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Ή ΤΙΜΩΡΙΑΣ
ΚΑΙ ΩΣ
ΕΘΝΙΚΗ ΑΡΧΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑΣ 14 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2022
ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗΣ ΥΠΟΔΟΧΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ
ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ «ΠΟΥΡΝΑΡΑ» ΣΤΗΝ ΚΟΚΚΙΝΟΤΡΙΜΙΘΙΑ

Ερευνώντες Λειτουργοί: Κυριάκος Κυριάκου, Κατερίνα Καλλησιώνη

Λευκωσία, 10 Μαρτίου 2022

ERA House, Διαγόρου 2, 1097 Λευκωσία, Κύπρος Τηλ./Tel. 22 405500
A. Εισαγωγή 2, Diagorou Str., 1097 Nicosia Cyprus Τηλεομ./Fax. 22 672881
Ιστοσελίδα/Webpage: www.ombudsman.gov.cy Ηλεκ. Διευ./Email: ombudsman@ombudsman.gov.cy
Facebook: *Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων – Cyprus Ombudsman*, Twitter:
@CYOmbudsman

1. Βάσει των άρθρων 4 και 5 του Ν. 2(III)/2009, με τον οποίο η Κυπριακή Δημοκρατία κύρωσε το Προαιρετικό Πρωτόκολλο στις Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά των Βασανιστηρίων και άλλων μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας, ο Επίτροπος Διοικήσεως και Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, έχει την αρμοδιότητα να διεξάγει ελεύθερα, ανεμπόδιστα και απροειδοποίητα επισκέψεις σε χώρους όπου άτομα στερούνται ή πιθανόν να στερούνται της ελευθερίας τους.
2. Στη βάση της εν λόγω αρμοδιότητάς μου ως **Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων και άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας**, εν συναρτήσει με την αρμοδιότητά μου ως **Εθνική Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**, το απόγευμά της 14^{ης} Φεβρουαρίου 2022 πραγματοποιήσαμε απροειδοποίητη επιτόπια επίσκεψη στο Κέντρο Προσωρινής Υποδοχής και Φιλοξενίας Μεταναστών «Πουρνάρα» στην Κοκκινοτριμιθιά, συνοδευόμενη από Λειτουργούς του Γραφείου μου.
3. Σκοπός της επίσκεψης, η οποία είναι η τρίτη που πραγματοποιείται στο Κέντρο τους τελευταίους είκοσι μήνες, ήταν, μεταξύ άλλων, η διαπίστωση των υλικών συνθηκών διαβίωσης των προσώπων που διαμένουν στο Κέντρο, ενόψει των πληροφοριών για υπερπληθυσμό του Κέντρου και, ιδίως, για διαμονή σ' αυτό ασυνόδευτων ανηλίκων.

B. Επίσκεψη ημερομηνίας 14 Φεβρουαρίου 2022

I. Συνεργασία με τη Διεύθυνση και το προσωπικό του Κέντρου

4. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης είχαμε συνάντηση **με αρμόδιο Λειτουργό της Υπηρεσίας Ασύλου που βρισκόταν στο Κέντρο** κατά το χρόνο της επίσκεψης και συζητήθηκαν ζητήματα που άπτονταν του σκοπού της επίσκεψης, ενώ μας παρείχε τις αναγκαίες πληροφορίες και διευκρινήσεις στη βάση ερωτημάτων που του είχαν τεθεί.
5. Η **συνεργασία** με τον εν λόγω Λειτουργό, καθώς και με το σύνολο του προσωπικού που βρισκόταν στο Κέντρο κατά το χρόνο της επίσκεψης ήταν υποδειγματική και **αγαστή και άπαντες ήταν γνώστες των εξουσιών και αρμοδιοτήτων** ως Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης των Βασανιστηρίων (NPM), περιλαμβανομένης και της εξουσίας που παρέχεται από το οικείο νομικό πλαίσιο, ως έχει τροποποιηθεί το 2020, για τη **διενέργεια απροειδοποίητων επισκέψεων στους χώρους όπου άτομα στερούνται ή πιθανόν να στερούνται της ελευθερίας τους.**
6. Κατά τη διάρκεια της επίσκεψης, μας **επιτράπηκε η απρόσκοπτη πρόσβαση σε όλους τους χώρους του Κέντρου** σε σχέση με τους οποίους είχε ζητηθεί η είσοδος, βάσει των προνοιών του άρθρου 5 του Ν. 2(III)/2009.
7. Επί των ανωτέρω, χαιρετώ **την εποικοδομητική συνεργασία** με το προσωπικό που υπηρετεί στο Κέντρο και **προσβλέπω στη συνέχισή της** για την από κοινού αντιμετώπιση των τυχόν προβλημάτων και προκλήσεων που ανακύπτουν και άπτονται της ομαλής και εύρυθμης λειτουργίας του

Κέντρου, καθώς και της διαφύλαξης των θεμελιωδών δικαιωμάτων των εκεί διαμενόντων.

II. Γενικές Πληροφορίες

▪ Διαμένοντες στο Κέντρο

- 8.** Η **μέγιστη χωρητικότητα** του Κέντρου, όπως πληροφορηθήκαμε, ανέρχεται σε **1200 άτομα** και την ημέρα της επίσκεψης **φιλοξενούνταν σ' αυτό 2280 άτομα**, εκ των οποίων 1700-1800 περίπου ήταν άντρες και τα υπόλοιπα πρόσωπα γυναίκες. Από το σύνολο των φιλοξενούμενων στο Κέντρο, 310 ήταν ανήλικοι ή/και κατ' ισχυρισμόν ανήλικοι (βλ. και ενότητα III πιο κάτω).

Οι διαμένοντες στο Κέντρο ήταν κατά κύριο λόγο Αφρικανικής καταγωγής. Συγκεκριμένα, 250 άτομα ήταν Σύριοι, 200-250 άτομα κατάγονταν από το Πακιστάν και το Μπαγκλαντές, 50 από το Αφγανιστάν και οι υπόλοιποι 1700 περίπου από χώρες της Αφρικής, κυρίως από τη Νιγηρία, τη Σομαλία και το Κονγκό.

▪ Αφίξεις/αναχωρήσεις στο/από το Κέντρο

- 9.** Ο **μέσος όρος αφίξεων** στο Κέντρο είναι **περίπου 60 άτομα ανά ημέρα**, περιλαμβανομένων και των σαββατοκύριακων και η συντριπτική τους πλειοψηφία αφικνείται στις περιοχές που ελέγχονται από την Κυπριακή Δημοκρατία μέσω Κατεχομένων. Ο συνολικός, δε, αριθμός των μεταναστευτικών ροών προς την Κυπριακή Δημοκρατία έχει, σύμφωνα με τον Λειτουργό της Υπηρεσίας Ασύλου, σχεδόν διπλασιαστεί συγκριτικά με την αντίστοιχη περσινή περίοδο.

Οι νεοαφιχθέντες στο Κέντρο τοποθετούνται με ομοεθνείς τους και οι ασυνόδευτοι ανήλικοι τοποθετούνται στη ζώνη ασφαλείας. Ωστόσο, κάποιοι Σύριοι ανήλικοι ζητούν να διαμένουν με τα άτομα με τα οποία ταξίδευαν μαζί μέχρι και την άφιξη τους στην Κύπρο.

- 10.** Ο αριθμός ατόμων που εξέρχονται/αποδεσμεύονται από το Κέντρο είναι περίπου ο ίδιος με αυτών που αφικνούνται, ωστόσο, επειδή οι έξοδοι/αποδεσμεύσεις από το Κέντρο πραγματοποιούνται, όπως μας ανέφερε ο Λειτουργός της Υπηρεσίας Ασύλου, μόνο τις καθημερινές και όχι κατά τα σαββατοκύριακα, **ο αριθμός των ατόμων που φιλοξενούνται στο Κέντρο δεν μειώνεται.**

Για να είναι δυνατή η έξοδος/αποδέσμευση ενός ατόμου από το Κέντρο, θα πρέπει να δηλώσει διεύθυνση διαμονής. Ενδεικτικά, κατά το χρόνο της επίσκεψης μας στο Κέντρο, περίπου 100 άτομα ανέμεναν να παραδώσουν την κάρτα φαγητού και την κουβέρτα τους για να εξέλθουν από το Κέντρο.

Τα δε άτομα των οποίων οι αιτήσεις για άσυλο απορρίπτονται, μεταφέρονται στο Κέντρο Φιλοξενίας «Λίμνες» στη Μενόγεια, ενώ ταυτόχρονα καταβάλλονται προσπάθειες ώστε οι οικογένειες να μεταφέρονται στο Κέντρο Υποδοχής και Φιλοξενίας Αιτητών Διεθνούς Προστασίας στην Κοφίνου.

11. Όσον αφορά στα **άτομα που έχουν αποδεσμευτεί** από το Κέντρο, πληροφορηθήκαμε ότι περίπου εκατό από αυτά **εισέρχονται εκ νέου «παράτυπα» στο Κέντρο** (από την περιφραξη) κατά τις βραδινές ώρες για να κοιμηθούν, επειδή τελικά καταλήγουν να μην έχουν οποιοδήποτε άλλο χώρο για να διαμείνουν.

Αυτό οφείλεται, κατά κύριο λόγο, αφενός στην **καθυστέρηση** (ένας έως δύο μήνες) εκ μέρους των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας ως προς την **καταβολή των επιδομάτων** που δικαιούνται, αφετέρου, δε, στην καθυστέρηση (επίσης ένας έως δύο μήνες) εκ μέρους των τραπεζικών ιδρυμάτων να τους κλείσουν ραντεβού και να ολοκληρώσουν τις αναγκαίες διαδικασίες για να **ανοιχθεί τραπεζικός λογαριασμός** στο όνομά τους.

- **Υποδομές/συνθήκες διαβίωσης**

12. Κατά το χρόνο της επίσκεψης οι χώροι διαμονής των φιλοξενουμένων στο Κέντρο ήταν διαμορφωμένοι ως ακολούθως:

→ **Κυρίως Χώρος του Κέντρου:**

Στον συγκεκριμένο χώρο υφίστανται **προκατασκευασμένα σπίτια** και σ' αυτά διαβιούν οι γυναίκες, οι ασυνόδευτοι ανήλικοι και τα πρόσωπα που βρίσκονται για μεγάλο χρονικό διάστημα στο Κέντρο.

Τμήμα του Κυρίως Χώρου είναι διαμορφωμένο ως **Ζώνη Ασφαλείας (safe zone)** και σ' αυτήν φιλοξενούνται ξεχωριστά σε προκατασκευασμένα σπίτια οι οικογένειες και οι ασυνόδευτοι ανήλικοι.

Κατά κανόνα, σε κάθε προκατασκευασμένο σπίτι διαμένουν μαζί μέχρι δώδεκα άτομα, όταν πρόκειται για ασυνόδευτους ανήλικους και μέχρι οκτώ άτομα όταν πρόκειται για οικογένειες.

Όπως πληροφορηθήκαμε την ημέρα της επίσκεψης, αναμενόταν η άφιξη νέων προκατασκευασμένων σπιτιών από EASO τα οποία θα χρησιμοποιηθούν για τη **διαμόρφωση νέας ζώνης ασφαλείας** στην οποία θα διαμένουν αποκλειστικά ανήλικοι και θα γίνεται διαχωρισμός των αγοριών από τα κορίτσια.

→ **Χώροι Απομόνωσης/Καραντίνας:**

Οι εν λόγω χώροι εκτείνονται σε τρεις ζώνες (Καραντίνα 1 έως 5, East Section & West Section) αλλά πλέον, λόγω του υπερπληθυσμού και της έλλειψης επαρκών κατάλληλων υποδομών **δεν θεωρούνται ως τέτοιοι.**

Στους συγκεκριμένους χώρους υπάρχουν **αντίσκηνα και προκατασκευασμένα σπιτάκια** και διέμεναν περί τα 1200-1300 πρόσωπα (περίπου 450 άτομα στην Καραντίνα 1 έως 5 και οι υπόλοιποι φιλοξενούμενοι στις East Section & West Section).

Ο Λειτουργός της Υπηρεσίας Ασύλου μας ενημέρωσε ότι καταβάλλουν καταβάλλεται κάθε δυνατή **προσπάθεια ώστε να μην φιλοξενοούνται γυναίκες** στους χώρους Απομόνωσης/Καραντίνας.

Όπως επίσης μας ανέφερε, για την αποφυγή εντάσεων μεταξύ των φιλοξενουμένων, έχουν προβεί σε διευθετήσεις και δεν διαμένουν στον ίδιο χώρο τα άτομα από τη Νιγηρία και το Κονγκό, ενώ τα άτομα από τη Συρία διαμένουν στον ένα χώρο καραντίνας.

Συγκριτικά με το υπόλοιπο Κέντρο, οι Χώροι Καραντίνας δεν είναι επιστρωμένοι με ασφαλτο/μπετόν ή κράσιερα αλλά **τα αντίσκηνα και τα προκατασκευασμένα σπιτάκια επικάθονται στο έδαφος**. Σύμφωνα, δε, με τον Λειτουργό της Υπηρεσίας Ασύλου, σε όσα σημεία είχε τοποθετηθεί κράσιερα, παρασύρθηκε από τα νερά της βροχής, ενώ για την αποφυγή της εισροής νερών ή λασπών στα αντίσκηνα/σπιτάκια, δίνουν φυτάρια στους διαμένοντες σ' αυτά για να ανοίγουν περιμετρικά αυλάκια.

Στους Χώρους Καραντίνας υφίστανται ηλεκτρικοί πίνακες που τροφοδοτούνται από φωτοβολταϊκά πανελ, όπου οι φιλοξενούμενοι μπορούν να **φορτίζουν τα κινητά τους τηλέφωνα**, ωστόσο, **δεν υπάρχει φωτισμός κατά τις νυκτερινές**

ώρες, κάτι που όπως μας αναφέρθηκε, αναμένεται να επιλυθεί περί τα τέλη Μαρτίου όταν και θα εγκατασταθεί φωτισμός περιμετρικά του Κέντρου.

- **Καθαριότητα/Υγιεινή/Καθαριότητα**

13. Στους χώρους όπου διαμένουν ανήλικοι και οικογένειες, υπάρχουν κτιστά μπάνια και αποχωρητήρια, ενώ στους υπόλοιπους χώρους του Κέντρου έχουν εγκατασταθεί χημικά μπάνια και τουαλέτες.

Εντούτοις, **το νερό στα μπάνια είναι κατά κανόνα κρύο**, ένεκα του μεγάλου αριθμού προσώπων που τα χρησιμοποιούν, με αποτέλεσμα να μην παρέχεται επαρκής χρόνος για να ζεσταθεί.

Οι **λάκκοι αποχετεύσεων** κατασκευάστηκαν με προδιαγραφές για την εξυπηρέτηση μέχρι και 500 ατόμων, και με την παρουσία πέραν των 2000 προσώπων **υπερχειλίζουν συνεχώς καθιστώντας αναγκαία την** καθημερινή προσέλευση στο κέντρο οχήματος για την εκκένωση/καθαρισμό τους.

Το εν λόγω πρόβλημα αναμένεται να επιλυθεί με την σύνδεση του Κέντρου με το αποχετευτικό σύστημα της Κοκκινотριμιθιάς, κάτι που, όπως μας ανέφερε ο Λειτουργός της Υπηρεσίας Ασύλου, έχει ήδη τροχιοδρομηθεί.

14. Ένα μεγάλο ζήτημα που, σύμφωνα με τον Λειτουργό της Υπηρεσίας Ασύλου, αντιμετωπίζουν στο Κέντρο, είναι ο **μεγάλος όγκος των παραγόμενων σκουπιδιών**. Για την απάμβλυνση του προβλήματος, καθημερινά προσέρχεται στο Κέντρο απορριμματοφόρο ενώ έξω από το Κέντρο έχει τοποθετηθεί συμπιεστής σκουβάλων, πλην όμως δεν επαρκούν για την οριστική επίλυσή του. Προς την κατεύθυνση αυτή θα μπορούσε να

συμβάλει η τροχιοδρόμηση της ανακύκλωσης στο Κέντρο, ιδίως των πλαστικών μπουκαλιών νερού που δίδονται στους φιλοξενούμενους (τρία ημερησίως ανά άτομο).

▪ **Διατροφή**

- 15.** Στους φιλοξενούμενους στο Κέντρο δίνονται (ως έχει ήδη λεχθεί) τρία μπουκάλια νερό ανά άτομο ημερησίως. Επίσης τους προσφέρεται έτοιμο φαγητό (κρουασάν/σνακ) το πρωί και μαγειρευτό φαγητό το μεσημέρι και το βράδυ.

Κατά την επιλογή του προσφερόμενου φαγητού **λαμβάνονται υπόψη οι διατροφικές συνήθειες** των φιλοξενούμενων στο Κέντρο καθώς **και οι συστάσεις των ιατρών**. Ειδικότερα, προσφέρεται διαφορετικό φαγητό σε όσα πρόσωπα δεν καταναλώνουν κρέας, διαφορετικό φαγητό σε όσα άτομα έχουν διαβήτη κλπ..

▪ **Ιατρική περίθαλψη**

- 16.** Στο Κέντρο βρίσκονται **καθημερινά** μέχρι και τις τέσσερις το απόγευμα **δύο ιατροί** ενώ καθημερινά, περιλαμβανομένων των σαββατοκύριακων υπάρχουν στο Κέντρο **καθ' όλη τη διάρκεια του εικοσιτετράωρου νοσηλευτές**. Οι νοσηλευτές είναι, μεταξύ άλλων, υπεύθυνοι για να δίνουν τη φαρμακευτική αγωγή στους φιλοξενούμενους, ώστε να μην έχουν μαζί τους τη συνολική ποσότητα των φαρμάκων που θα πρέπει να παίρνουν, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για φάρμακα υπό μορφή χαπιών.
- 17.** Οι δε νεοαφιχθέντες στο Κέντρο **εξετάζονται από ιατρό εντός 10-15 ημερών από την άφιξή** τους ενώ, όπως μας ελέχθη, έχουν πλέον μειωθεί οι

περιπτώσεις νεοαφιχθέντων με φυματίωση, ωστόσο κάποιοι εξ αυτών διαπιστώθηκε ότι είχαν AIDS ή σύφιλη.

▪ **Προσωπικό Κέντρου**

- 18.** Για τη διασφάλιση της εύρυθμης λειτουργίας του κέντρου και των διαδικασιών εξέτασης των αιτήσεων των φιλοξενούμενων σ' αυτό, υπηρετούν τρεις Λειτουργοί της Υπηρεσίας Ασύλου, δύο Διοικητικοί Λειτουργοί του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης (υπεύθυνοι για την έκδοση alien book), δύο Κοινωνικοί Λειτουργοί οι οποίοι έχουν την ευθύνη των ευάλωτων ενηλίκων και τέσσερις Κοινωνικοί Λειτουργοί που είναι υπεύθυνοι για τους ανήλικους.

Επίσης, στο Κέντρο υπηρετούν 5 άτομα τα διαχειρίστριας εταιρείας, 12-15 Λειτουργοί της FRONTEX, 15-20 Λειτουργοί της EASO και της EUROPOL. Οι δε Λειτουργοί της EASO παραλαμβάνουν τις αιτήσεις που υποβάλλονται από τους διαμένοντες στο Κέντρο.

Περαιτέρω, το Κέντρο επισκέπτονται συχνά Ιδρυματικοί Λειτουργοί και δύο φορές την εβδομάδα άτομα του Ερυθρού Σταυρού.

Τέλος, για την καθαριότητα του Κέντρου εργοδοτούνται τέσσερις-πέντε Καθαρίστριες.

▪ **Ασφάλεια Κέντρου**

- 19.** Για τη διασφάλιση της ασφάλειας του Κέντρου υπάρχουν δώδεκα φρουροί ασφαλείας ενώ έξω απ' αυτό βρίσκονται δώδεκα Αστυνομικοί, για την

περιφρούρηση της περιμέτρου του Κέντρου, αλλά και για να παρεμβαίνουν εάν και εφόσον ανακύπτει σχετική.

20. Όπως πληροφορηθήκαμε, για την αποτελεσματικό έλεγχο της περιμέτρου του Κέντρου, **χρειάζεται η διενέργεια πιο συχνών περιπολιών από την Αστυνομία**, ενώ ένα ζήτημα με το οποίο βρίσκονται συνεχώς αντιμέτωποι είναι η διάνοιξη τρυπών στην περίφραξη από τους φιλοξενούμενους στο Κέντρο ή/και από άτομα που επιθυμούν να εισέλθουν σ' αυτό. Παρότι οι Υπεύθυνοι φροντίζουν για το άμεσο κλείσιμο των τρυπών μόλις αυτές εντοπιστούν, οι εμπλεκόμενοι προβαίνουν στην εκ νέου διάνοιξη τους.

III. Ασυνόδευτοί ή/και κατ' ισχυρισμόν ασυνόδευτοι ανήλικοι:

21. Όπως έχει προλεχθεί, κατά το χρόνο της επίσκεψης διέμεναν στο Κέντρο **310 ανήλικοι ή/και κατ' ισχυρισμόν ανήλικοι**, οι οποίοι φιλοξενούνταν σε προκατασκευασμένα σπίτια **στη ζώνη ασφαλείας** που έχει διαμορφωθεί το Κέντρο, πλην ορισμένων Συριακής καταγωγής οι οποίοι ζήτησαν να διαμένουν με ομοεθνείς τους που ταξίδευαν μαζί μέχρι και την άφιξη τους στην Κύπρο.
22. Ο **μέσος όρος παραμονής** των ασυνόδευτων ανηλίκων ή/και κατ' ισχυρισμόν ανηλίκων στο Κέντρο είναι, όπως πληροφορηθήκαμε, **πενήντα ημέρες**. Εντούτοις, κάποιοι εξ αυτών βρίσκονταν στο Κέντρο για διάστημα **πέραν των εκατό ημερών**, ενώ ένα ασυνόδευτο κορίτσι βρισκόταν στο Κέντρο **για έξι μήνες**, επειδή ακόμη δεν είχε ολοκληρωθεί η διαδικασία εκτίμησης της ηλικίας του (age assessment) .

23. Με εξαίρεση, όπως μας έχει λεχθεί, τους ασυνόδετους ανήλικους από τη Σομαλία των οποίων δεν είναι δυνατή η άμεση διαπίστωση ότι πρόκειται όντως για ανήλικους, οι υπόλοιποι ανήλικοι ή/και κατ' ισχυρισμόν ανήλικοι είναι **προδήλως και εμφανώς ανήλικα άτομα**, η ηλικία των οποίων κυμαίνεται μεταξύ δεκατεσσάρων και δεκαοκτώ ετών.

24. Σε σχέση με τη **διαδικασία εκτίμησης της ηλικίας (age assessment)** των ασυνόδετων ανηλίκων ή/και κατ' ισχυρισμόν ανηλίκων, αυτή πλέον δεν βασίζεται αποκλειστικά σε σχετική **ιατρική εξέταση**, αλλά γίνεται και με την **αξιολόγηση της συμπεριφοράς** ενός προσώπου. Σε κάθε περίπτωση, για τη διενέργεια οποιωνδήποτε σχετικών εξετάσεων, **απαιτείται η συγκατάθεση/ υπογραφή** του ενδιαφερόμενου προσώπου.

Όταν, δε, μετά από την εν λόγω διαδικασία εκδοθεί πόρισμα ότι ένα πρόσωπο είναι ανήλικο, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας θα πρέπει να το αποδεχτούν.

25. Από το σύνολο των ασυνόδετων ανηλίκων που φιλοξενούνταν στο Κέντρο κατά το χρόνο της επίσκεψης, **είχαν ολοκληρωθεί οι διαδικασίες για εβδομήντα-ογδόντα εξ αυτών**, πλην όμως **εξακολουθούσαν να παραμένουν στο Κέντρο επειδή δεν υπήρχε διαθέσιμος χώρος εκτός του Κέντρου για τη μετακίνησή τους**.

Ενδεικτικά, όπως πληροφορηθήκαμε, εκτός του Κέντρου **λειτουργούν τρία ανεξάρτητα καταφύγια/δομές ανηλίκων** από τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης, η χωρητικότητα των οποίων κυμαίνεται μεταξύ τριάντα-σαράντα ατόμων, αλλά είναι ήδη υπερπλήρη.

Ως εκ τούτου, σύμφωνα με Λειτουργό της Υπηρεσίας Ασύλου, **θα έπρεπε να υφίσταται και να λειτουργεί μια ενδιάμεση δομή** για τη μεταφορά των

ανηλικών ή/και ασυνόδευτων ανηλικών για την εκεί μέχρι την ολοκλήρωση των σχετικών διαδικασιών.

- 26.** Ανεξαρτήτως, όμως των ανωτέρω, οι ανήλικοι ή/και κατ' ισχυρισμόν ανήλικοι που βρίσκονται στο κέντρο, παραμένουν, σύμφωνα με τον Λειτουργό της Υπηρεσίας Ασύλου, **υπό την ευθύνη των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.**

Γ. Επίσκεψη στο Καταφύγιο του Hope for Children

- 27.** Στις 9 Μαρτίου 2022, η UNHCR με ενημέρωσε ότι **ομάδα περί των 54 ασυνόδευτων ανηλικών ή/και κατ' ισχυρισμόν ανηλικών** που εξήλθαν από το Κέντρο στις 8 Μαρτίου 2022, **μετέβηκαν πεζοί από το Κέντρο σε Καταφύγιο Παιδιών που διατηρεί τη ΜΚΟ Hope for Children στη Λευκωσία.** Καθ' όλη τη διάρκεια της διαδρομής, συνοδεύονταν από Λειτουργούς της Υπηρεσίας Ασύλου και των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και από την Αστυνομία.
- 28.** Στο χώρο, σύμφωνα με την υπεύθυνη του Καταφυγίου, μετέβηκαν τότε Λειτουργοί των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας και αφού πρόσφεραν στους ανήλικους φαγητό, προσπάθησαν, με τη βοήθεια μεταφραστή, να τους πείσει να επιστρέψουν πίσω στο Κέντρο. **Είκοσι τέσσερις (24) εξ αυτών πείστηκαν και μεταφέρθηκαν οδικώς πίσω στο Κέντρο, ενώ οι υπόλοιποι διανυκτέρευαν έξω από το Καταφύγιο,** ζητώντας όπως τους επιτραπεί η είσοδος σ' αυτό. Μαζί με τα παιδιά διανυκτέρευσε στο χώρο και Λειτουργός της UNHCR.

- 29.** Κατά την επιτόπια επίσκεψη μου στο χώρο του Καταφυγίου το πρωί της 9ης Μαρτίου 2022, διαπιστώθηκε ότι έξω απ' αυτό βρίσκονταν **30 παιδιά ηλικίας 15 -17 ετών, όλα Αφρικανικής καταγωγής** και κάποια απ' αυτά κρατούσαν κουβέρτες.
- 30.** Όπως με ενημέρωσε η υπεύθυνη του Καταφυγίου, αυτό **είναι υπερπλήρες** και δεν δύναται να φιλοξενήσει άλλα παιδιά ενώ, όπως πρόσθεσε, η **παραπομπή** στο Καταφύγιο γίνεται κατόπιν **σχετικής απόφασης των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας** και ως εκ τούτου, ένα πρόσωπο δεν δύναται αυτοβούλως να μεταβεί από μόνο του για να φιλοξενηθεί στο Καταφύγιο.
- 31.** Σύμφωνα επίσης με την υπεύθυνη, πρόσφεραν ρόφημα στα παιδιά που βρίσκονταν έξω από το Καταφύγιο και ανέμεναν ενημέρωση από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας αναφορικά με τον τρόπο χειρισμού τους.

- 32.** Από τη **συνομιλία που είχα με τα παιδιά** που βρίσκονταν έξω από το Καταφύγιο, με πληροφόρησαν ότι διέμεναν στη ζώνη ασφαλείας του Κέντρου, αλλά **οι συνθήκες διαβίωσης τους ήταν άθλιες**. Συγκεκριμένα, αντιμετωπίζουν σοβαρό **πρόβλημα με τις αποχετεύσεις που υπερχειλίζουν**, ενώ σε κάθε προκατασκευασμένο σπίτι **διαμένουν μέχρι και δεκαπέντε άτομα** παρότι υπάρχουν **μόνο 6-8 κρεβάτια** και **οι υπόλοιποι αναγκάζονται να κοιμούνται στο πάτωμα (σε στρώμα ή μόνο κουβέρτα)**.
- 33.** Επίσης, μερικά από τα παιδιά που βρίσκονταν εκείνη μου ανέφεραν ότι βρίσκονταν στο Κέντρο **περί τους πέντε έως επτά μήνες**, παρότι **οι σχετικές διαδικασίες** που τα αφορούν **έχουν ολοκληρωθεί**, ενώ πρόσθεσαν ότι **δεν τους παρέχεται οποιαδήποτε ενημέρωση** από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας αναφορικά με το τί θα γίνει με την περίπτωσή τους, δηλαδή κατά πόσον θα μεταφερθούν ή όχι σε άλλο χώρο εκτός του Κέντρου, με αποτέλεσμα να παρατείνεται η αγωνία τους.

34. Όπως επίσης πρόσθεσαν τα παιδιά, **δεν υπάρχει οτιδήποτε δημιουργικό για να απασχολούνται και να ψυχαγωγούνται** κατά τη διαμονή τους στο Κέντρο. Κοινό τους, δε, αίτημα, είναι όπως μεταφερθούν **οπουδήποτε αλλού εκτός από το Κέντρο**, καθότι οι συνθήκες σ' αυτό είναι άθλιες.
35. Αξίζει να σημειωθεί ότι ένα από τα παιδιά με πληροφόρησε ότι ήταν συγκάτοικος με τον ανήλικο που είχε μαχαιρωθεί κατά τις πρόσφατες συμπλοκές που ξέσπασαν στο Κέντρο και ως εκ τούτου φοβάται να επιστρέψει και να συνεχίσει να διαμένει εκεί.

Δ. Ενημέρωση από την UNHCR

36. Λειτουργός της UNHCR ενημέρωσε ότι ο **αριθμός των ασυνόδευτων ανηλίκων ή/και κατ' ισχυρισμόν ανηλίκων των οποίων οι διαδικασίες έχουν**

ολοκληρωθεί αλλά εξακολουθούν να παραμένουν στο Κέντρο, ανέρχεται πλέον στα διακόσια περίπου άτομα.

37. Περαιτέρω, με βάση σχετικό πίνακα που μου διαβιβάστηκε από την UNHCR, προκύπτει ότι σε αρκετές περιπτώσεις οι ανήλικοι ή/και κατ' ισχυρισμόν ανήλικοι που διαμένουν στην ασφαλή ζώνη του Κέντρου, αναγκάζονται να **συνωστίζονται μέχρι και 10-15 πρόσωπα σε ένα προκατασκευασμένο σπίτι**, παρότι **ο αριθμός των κρεβατιών είναι κατά πολύ μικρότερος και οι υπόλοιποι κοιμούνται στο πάτωμα, είτε σε στρώμα είτε σε κουβέρτα, γεγονός που διαπιστώθηκε και κατά την δίκη μας επίσκεψη μας στις 14/2/22.**

38. Περαιτέρω, **ο αριθμός των τουαλετών και μπάνιων που αντιστοιχεί σε κάθε ασφαλή ζώνη είναι πολύ μικρός** (μόλις δύο και ένα, αντίστοιχα), με επακόλουθο να μην είναι αρκετά για την κάλυψη των αναγκών όλων των εκεί διαμενόντων.

E. Επιστολή προς το Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας

39. Όσον αφορά στους ασυνόδευτους ανήλικους ή/και κατ' ισχυρισμόν ανήλικους, στις 23 Φεβρουαρίου 2022, θέσαμε υπόψη του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας τα ακόλουθα ερωτήματα, με τη μορφή του κατεπείγοντος και την παράκληση όπως η σχετική απαντητική του επιστολή διαβιβαστεί στο Γραφείο μου μέχρι και τις 25 Φεβρουαρίου 2022:

- Για ποιους ενδεχομένους λόγους παραμένει στο Κέντρο τόσο μεγάλος αριθμός ασυνόδευτων ανηλίκων ή κατ' ισχυρισμόν ανηλίκων, ιδιαίτερα, δε, προσώπων τα οποία είναι προδήλως ανήλικα

και κάτω των δεκαέξι ετών και σε ποιες ενέργειες προβαίνει το Υφυπουργείο για το συγκεκριμένο ζήτημα.

- Εάν κατά την κρίση του Υφυπουργείου οι συνθήκες στο Κέντρο διασφαλίζουν το βέλτιστο συμφέρον των ασυνόδευτων ανηλίκων κατά το διάστημα που διαμένουν σ' αυτό.
- Ποιες διαδικασίες ακολουθούνται όταν ασυνόδευτοι ανήλικοι αφικνούνται στις ελεγχόμενες από την Κυπριακή Δημοκρατία περιοχές και μεταφέρονται στο Κέντρο.
- **Πως διασφαλίζεται ο άμεσος συντονισμός μεταξύ του Υφυπουργείου και της Υπηρεσίας Ασύλου σε τέτοιες περιπτώσεις.**
- Σε ποιες ενέργειες προβαίνει το Υφυπουργείο για τη διασφάλιση των συμφερόντων των ασυνόδευτων ανηλίκων κατά τη διαμονή τους στο Κέντρο.
- Κατά πόσον το Υφυπουργείο διατηρεί χώρους ή δομές εκτός το Κέντρου για τη μεταφορά και φιλοξενία των ασυνόδευτων ανηλίκων και αν ναι, πόσο χρονικό διάστημα απαιτείται για τη μεταφορά εκεί των συγκεκριμένων προσώπων.
- **Ποια η εμπλοκή του Υφυπουργείου στη διαδικασία αξιολόγησης της ηλικίας των ασυνόδευτων ανηλίκων και κατά πόσον το Υφυπουργείο συμφωνεί με τα σχετικά, επί του προκειμένου, πορίσματα της Υπηρεσίας Ασύλου.**
- Κατά πόσον το Υφυπουργείο προβαίνει σε οποιεσδήποτε ενέργειες σε σχέση με πρόσωπα που διαμένουν στο Κέντρο και επίσης ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες, όπως έγκυοι, άτομα με αναπηρία, θύματα

εμπορίας προσώπων, οικογένειες ή μονήρεις με μικρά παιδιά κλπ. και αν ναι, σε ποιες και κατά πόσον αυτές περιλαμβάνουν και τη μεταφορά τους σε χώρο εκτός του Κέντρου.

40. Παρότι η προαναφερθείσα προθεσμία έχει παρέλθει, δεν **τέθηκε υπόψη μου τη σχετική απαντητική επιστολή** και ως εκ τούτου, η παρούσα Έκθεση βασίζεται στις πληροφορίες που τέθηκαν υπόψη μας από τον αρμόδιο Λειτουργό της Υπηρεσίας Ασύλου, τους ίδιους τους ασυνόδευτους ανηλίκους και την UNHCR.

Στ. Νομικό Πλαίσιο Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων:

- **Ασυνόδευτοι ανήλικοι ή/και κατ' ισχυρισμόν ανήλικοι**

42. Όσον αφορά στους **ασυνόδευτους ανήλικους ή/και κατ' ισχυρισμόν ανήλικους**, ο αριθμός των οποίων υπερβαίνει πλέον τους 300 και ο **μέσος χρόνος παραμονής** τους Κέντρο είναι, όπως έχει προλεχθεί, **πενήντα ημέρες**, κάποια βρίσκονταν στο Κέντρο για **εκατό ημέρες** ενώ σε μια περίπτωση ένα κορίτσι βρισκόταν στο Κέντρο για **έξι μήνες**, ένεκα της εκκρεμότητας της διαδικασίας εκτίμησης της ηλικίας του. Κάποιοι δε ανήλικοι που μετέβηκαν έξω από το Καταφύγιο της Hope for Children, μου ανέφεραν ότι **βρίσκονται στο Κέντρο 5-7 μήνες**, παρότι οι διαδικασίες που τους αφορούσαν ολοκληρώθηκαν

- 43.** Επί των πιο πάνω, θα πρέπει να σημειωθεί ότι, με βάση τη Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού, σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν σε παιδιά, θα πρέπει **να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον τους** και το Κράτος θα πρέπει να εξασφαλίζει στα παιδιά την **αναγκαία προστασία και φροντίδα για την ευημερία τους**.¹
- 44.** Τα δε **αιτήματα για άσυλο** που υποβάλλονται από παιδιά, ανεξαρτήτως εάν συνοδεύονται ή όχι, θα πρέπει **να εξετάζονται κατά προτεραιότητα** με τον **μικρότερο κατά το δυνατό χρόνο αναμονής** σε κάθε στάδιο της διαδικασίας, καθώς συχνά έχουν ιδιαίτερες ανάγκες προστασίας και αρωγής² και τα σχετικά αιτήματα θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με **θετικό πνεύμα, ανθρωπισμό και ταχύτητα**.³ Καθ' όλη τη διαδικασία εξέτασης του αιτήματος για ασύλου, θα πρέπει να διασφαλίζεται το δικαίωμα των παιδιών να εκφράζουν τις απόψεις τους και να συμμετέχουν με ουσιαστικό τρόπο στη διαδικασία που τα αφορά.⁴
- 45.** Όσον αφορά στη **διαδικασία καθορισμού της ηλικίας του παιδιού**, αυτή θα πρέπει να πραγματοποιείται και να εφαρμόζεται **αποκλειστικά και μόνο όταν υπάρχει σημαντική αμφιβολία για την ηλικία του παιδιού**, και θα πρέπει να γίνεται **έγκαιρα και με την παροχή υποστήριξης** από τον νόμιμο εκπρόσωπο ή κηδεμόνα του παιδιού. Κατά την εν λόγω διαδικασία, **η πραγματοποίηση**

¹ Άρθρο 3 της Συμβάσης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού

² UNHCR, Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Εξέταση των Αιτημάτων Ασύλου των Παιδιών στο πλαίσιο των άρθρων 1 (Α) 2 και 1 (ΣΤ) της Σύμβασης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων, (2009), παρ. 66

³ Άρθρο 10 της Συμβάσης του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού

⁴ UNHCR, Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Εξέταση των Αιτημάτων Ασύλου των Παιδιών στο πλαίσιο των άρθρων 1 (Α) 2 και 1 (ΣΤ) της Σύμβασης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων, (2009), παρ. 70

ιατρικών εξετάσεων θα πρέπει να είναι η **έσχατη λύση** όταν δεν υπάρχουν άλλοι κατάλληλοι τρόποι προσδιορισμού της ηλικίας.⁵

46. Περαιτέρω, σε κάθε περίπτωση, **θα πρέπει να αναγνωρίζεται στο παιδί το ευεργέτημα της αμφιβολίας στις περιπτώσεις όπου τίθεται ζήτημα αξιοπιστίας κάποιων εκ των ισχυρισμών του παιδιού,**⁶ **το οποίο θα πρέπει πάντα να παρέχεται υπέρ του.**⁷

47. Στις δε, περιπτώσεις ασυνόδευτων παιδιών ή παιδιών τα οποία χωρίζονται από τις οικογένειές τους, επιβάλλεται ο **άμεσος και δωρεάν διορισμός ανεξάρτητου και εξειδικευμένου κηδεμόνα**⁸ για να συμβουλευτεί το παιδί για την προστασία των συμφερόντων του και ο διορισμός θα πρέπει **να προηγείται της εφαρμογής της διαδικασίας καθορισμού της ηλικίας του παιδιού.**⁹

48. Σημειώνεται, συναφώς, ότι, βάσει του περί Προσφύγων Νόμου, το **Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας**¹⁰ έχει αρμοδιότητα και ευθύνη για τους

⁵ European Network of Ombudspersons for Children, *Recommendations: Safeguarding and protecting the rights of children on the move: The challenge of social inclusion*, (Regional Meeting of European Children's Ombudspersons, Athens, 13/11/2017)

⁶ UNHCR, *Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Εξέταση των Αιτημάτων Ασύλου των Παιδιών στο πλαίσιο των άρθρων 1 (Α) 2 και 1 (ΣΤ) της Σύμβασης του 1951 και / ή του Πρωτοκόλλου του 1967 για το Καθεστώς των Προσφύγων*, (2009), παρ. 73

⁷ European Network of Ombudspersons for Children, *Recommendations: Safeguarding and protecting the rights of children on the move: The challenge of social inclusion*, (Regional Meeting of European Children's Ombudspersons, Athens, 13/11/2017)

⁸ Στο ίδιο, παρ..69

⁹ Στο ίδιο, παρ. 75

¹⁰ Σύμφωνα με το άρθρο 14 του περί Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας και άλλων Συναφών Θεμάτων Νόμου, οποιαδήποτε αναφορά σε νόμο στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, λογίζεται ως αναφορά στο Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας.

ανήλικους αιτητές ασύλου.¹¹ Ο δε Διευθυντής του Υφυπουργείου ενεργεί ως **κηδεμόνας** των εν λόγω ανηλίκων και λαμβάνει όλα τα **αναγκαία μέτρα για τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντός** τους,¹² ως επίσης και για τη διασφάλιση ότι οι ασυνόδευτοι ανήλικοι αιτητές ασύλου, αφ' ης στιγμής υποβάλουν σχετική αίτηση για άσυλο, διαμένουν μαζί **(α)** με ενήλικους συγγενείς τους ή **(β)** με ανάδοχο οικογένεια ή **(γ)** σε κέντρα φιλοξενίας με ειδικές ρυθμίσεις για ανήλικους, τα οποία δεν φιλοξενούν ενήλικες και τα οποία λειτουργούν υπό την αρμοδιότητα και εποπτεία του ή **(δ)** σε κέντρα φιλοξενίας για ενήλικους αιτητές, εφόσον οι ασυνόδευτοι είναι δεκαέξι ετών ή άνω και ο Προϊστάμενος συμφωνεί προς τούτο ενεργώντας σύμφωνα με τις διατάξεις του εδαφίου (2) του άρθρου 91ΣΤ του Νόμου ή **(ε)** σε άλλου είδους καταλύματα κατάλληλα για ανήλικους.¹³

49. Βάσει δε, του περί Προσφύγων Νόμο (άρθρο 9Η), θα πρέπει να διευθετείται, **το αργότερο εντός τριών μηνών** από την υποβολή της αίτησης για άσυλο, η **πρόσβαση** των ανηλίκων αιτητών ασύλου στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια δημόσια **εκπαίδευση**, υπό τις ίδιες προϋποθέσεις με αυτές που ισχύουν για τους πολίτες της Δημοκρατίας.

50. Σε όλες τις περιπτώσεις ανηλίκων, τα Κράτη υποχρεούνται να διασφαλίζουν το συμφέρον του παιδιού και να τους εξασφαλίζουν **κατάλληλο επίπεδο διαβίωσης που να επιτρέπει τη σωματική, πνευματική διανοητική, ηθική και κοινωνική ανάπτυξη** του, μεριμνώντας, μεταξύ άλλων, για την πρόσβαση του σε δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, συμπεριλαμβανομένων των παιχνιδιών και των ψυχαγωγικών δραστηριοτήτων που αρμόζουν στην

¹¹ Άρθρο 9ΚΕ του περί Προσφύγων Νόμου

¹² Εδάφια (1) και (1Α) του άρθρου 10 του ίδιου Νόμου

¹³ Εδάφιο (2Β) του άρθρου 10

ηλικία τους, εντός των χώρων και των κέντρων φιλοξενίας, καθώς και σε δραστηριότητες ανοικτού χώρου.¹⁴

Z. Διαπιστώσεις:

- **Η παραμονή στο χώρο πρώτης υποδοχής για μεγάλο χρονικό διάστημα:**

51. Στο Κέντρο πρώτης υποδοχής Πουρνάρα , υπάρχουν ασυνόδευτοι ανήλικοι ή/και κατ' ισχυρισμόν ανήλικοι που **διαμένουν στο Κέντρο για μεγάλο χρονικό διάστημα**, μέχρι να καταστεί δυνατός ο προσδιορισμός της ηλικίας τους, ενώ σε ορισμένες περιπτώσεις κάποια εξ αυτών παρότι είναι **προδήλως ανήλικα πρόσωπα**, λήψη έχουν κριθεί απο την Υπηρεσία Ασύλου ως ανήλικα εξακολουθούν να βρίσκονται στο Κέντρο.

52. Αυτό, πέραν του ότι **δεν συνάδει με το διεθνές νομικό πλαίσιο** που αφορά στην προστασία κα διαφύλαξη των δικαιωμάτων του παιδιού, **στερεί** από τους συγκεκριμένους ανήλικους ή/και κατ' ισχυρισμόν ανήλικους **το ευεργέτημα της αμφιβολίας**, στη βάση του οποίου θα πρέπει **να γίνεται δεκτή η θέση τους** ότι πρόκειται όντως για ανήλικα πρόσωπα και **να τυγχάνουν της ανάλογης και αρμόζουσας μεταχείρισης και αντιμετώπισης.**

¹⁴ Άρθρο 23 της Οδηγίας 2013/33/ΕΕ

- 53.** Όσον αφορά στην **διαφωνία των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας με την εκτίμηση της ηλικίας** των ασυνόδευτων ανηλίκων ή/και κατ' ισχυρισμόν ανηλίκων και την **αμφισβήτηση των ευρημάτων της Υπηρεσίας Ασύλου**, σημειώνεται ότι αυτό **εκ των πραγμάτων οξύνει τα προβλήματα**, αφενός γιατί παραβιάζει τα ανθρώπινα δικαιώματα των παιδιών καθότι **παρατείνει την αβεβαιότητα και την αγωνία τους**, ενώ συνάμα περιορίζει την ελευθερία τους σε απροσδιόριστο χρονικό διάστημα, αφετέρου δεν επιλύει το πρόβλημα του **υπερπληθυσμού** στο Κέντρο,
- 54.** Πέραν των ανωτέρω, επισημαίνεται εκ νέου πως σε αρκετές περιπτώσεις, παρότι οι σχετικές διαδικασίες έχουν ολοκληρωθεί, **τα παιδιά παραμένουν στο Κέντρο επειδή δεν υπάρχει άλλος κατάλληλος χώρος για να μεταφερθούν.**
- 55.** Αυτό όμως δεν συνάδει με τα διεθνή πρότυπα, βάσει των οποίων τα Κράτη θα πρέπει να διασφαλίζουν **τη φιλοξενία τους σε χώρους που αρμόζουν για την ηλικία τους**, όπως κατοικίες και ανάδοχες οικογένειες.¹⁵
- 56.** Ειδικότερα όταν πρόκειται για **ασυνόδευτα παιδιά**, η παραμονή τους σε κλειστά Κέντρα δεν είναι δυνατόν να αιτιολογηθεί επειδή είναι ασυνόδευτα ή έχουν χωριστεί από την οικογένειά τους, ούτε επειδή είναι μετανάστες ή εξαιτίας του καθεστώτος διαμονής τους. Προς τούτο, όταν δεν είναι δυνατό τα ασυνόδευτα παιδιά να δοθούν σε μέλη της οικογένειάς τους που έχουν κατοικία στη χώρα υποδοχής, θα πρέπει να υπάρχουν άλλες **εναλλακτικές λύσεις, όπως ιδρύματα φιλοξενίας**, τα οποία να καλύπτουν τις ανάγκες για την ορθή σωματική και ψυχική ανάπτυξης, προσβλέποντας στη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντός τους.¹⁶

¹⁵ ODIHR/OSCE & APT, *Joining forces to prevent torture and other ill-treatment in the context of immigration detention*, Regional meeting of NPMs and CSOs of the OSCE region (2018)

¹⁶ UNHCR, Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Κράτηση των Αιτούντων Άσυλο, (2012), παρ. 54

57. Περαιτέρω, για όσο διάστημα τα παιδιά διαβιούν σε κλειστά Κέντρα, θα πρέπει να **διασφαλίζεται το δικαίωμα τους στην εκπαίδευση**, το οποίο ιδανικά θα πρέπει να παρέχεται εκτός του κέντρου, να τους παρέχεται **ελεύθερος χρόνος και παιχνίδι** μαζί με άλλα παιδιά και να καταβάλλεται η κάθε δυνατή προσπάθεια και να δίνεται **προτεραιότητα στην εξέταση των αιτήσεων τους για άσυλο**, για να είναι δυνατή η άμεση μετακίνηση τους σε άλλες μορφές κατάλληλης στέγασης.¹⁷

58. Ειδικότερα, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η **πρόσβαση** των ανήλικων αιτητών ασύλου **στο εκπαιδευτικό σύστημα**, ενώ η εκπαίδευσή είναι δυνατό να τους παρέχεται και εντός του κέντρου φιλοξενίας. Η συγκεκριμένη διαδικασία **δεν θα πρέπει να καθυστερεί πέραν των τριών μηνών** από την ημερομηνία υποβολής της αίτησης παροχής διεθνούς προστασίας.¹⁸

- **Απουσία κατάλληλης ψυχαγωγίας και δραστηριοτήτων για ανήλικους που διαμένουν για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα, και Εγκλεισμός:**

59. Στην προκειμένη όμως περίπτωση, πέραν της ύπαρξης παιχνιδότοπου και χώρου υπαίθριων αθλοπαιδιών, οι γενικότερες συνθήκες διαβίωσης στο Κέντρο **δεν συνιστούν το ενδεικνυόμενο περιβάλλον για την ορθή και ομαλή διαβίωση και ανάπτυξη των παιδιών και τη διασφάλιση των συμφερόντων τους.**

60. Ωστόσο, δεδομένου ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ανηλικών ή/και κατ' ισχυρισμόν ανηλικών είναι σε ηλικία που προφανώς δεν δύναται να

¹⁷ Στο ίδιο, παρ. 56 & 57

¹⁸ Άρθρο 14 της Οδηγίας 2013/33/ΕΕ

ψυχαγωγείται σε παιχνιδότοπο, καθότι οι τσουλήθρες, οι κούνιες κλπ. **δεν αποτελούν κατάλληλη μορφή δραστηριότητας και ψυχαγωγίας** που προτιμά ένας έφηβος, θα έπρεπε να αναζητηθούν άλλοι **διαφορετικοί τρόποι δημιουργικής απασχόλησής τους με μέσα που να ανταποκρίνονται στην ηλικία τους.**

61. Η **απουσία οποιωνδήποτε άλλων μορφών απασχόλησης και ψυχαγωγίας** για τα συγκεκριμένα παιδιά, ως επίσης και η **παράταση του περιορισμού και εγκλεισμού** τους στο Κέντρο και η **αβεβαιότητα αναφορικά με τον χρόνο εξόδου** τους απ' αυτό και της μετακίνησης τους σε άλλο χώρο, **αναπόφευκτα επιδρά στην ψυχική και συναισθηματική τους κατάσταση** και ως αποτέλεσμα, **δημιουργούνται προστριβές** μεταξύ τους, όπως οι πρόσφατες συμπλοκές.

62. Σημειώνεται, επί του προκειμένου, ότι **όλα τα ασυνόδευτα παιδιά έχουν δικαίωμα να απολαμβάνουν μεταχείριση και δικαιώματα όμοια με αυτά που αναγνωρίζονται στα παιδιά που είναι πολίτες της χώρας υποδοχής**, ενώ, όλες οι εκτιμήσεις για το καθεστώς τους ως μεταναστών είναι δευτερεύουσας σημασίας και θα πρέπει να βασίζονται στις αρχές της ευημερίας του παιδιού.¹⁹

63. Περαιτέρω, **η μη ύπαρξη κατάλληλων δομών εκτός του Κέντρου, δεν αποτελεί επαρκή αιτιολογία για τη συνέχιση του εγκλεισμού τους**, ενώ, παράλληλα, οι συνθήκες φιλοξενίας στο Κέντρο, ως έχουν αναλυθεί ανωτέρω, επιφέρουν παραβίαση των δικαιωμάτων τους και δύνανται να αποτελέσουν **απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση**, ένεκα των συνθηκών διαβίωσης, του υπερπληθυσμού και της ανεπάρκειας των

¹⁹ Separated Children in Europe Programme, *SCEP Statement of Good Practice*, March 2010, 4th Revised Edition, 7

υποδομών του Κέντρου ώστε να μιλάμε για **τσουβάλιασμα παιδιών και όχι διαμονή σε ανθρώπινες συνθήκες.**

- 64.** Σημειώνεται, συναφώς, ότι όλες οι ενέργειες που αφορούν σε παιδιά που υποβάλλουν αίτηση για άσυλο, θα πρέπει να διέπονται από ένα **πνεύμα παροχής φροντίδας με πρώτιστο στόχο τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντος του παιδιού**, ενώ η ευαλωτότητα του χαρακτήρα τους θα πρέπει πάντα να υπερέρχει της ιδιότητας ή του χαρακτηρισμού τους ως «παράτυπου αλλοδαπού».²⁰
- 65.** Στις δε περιπτώσεις που τα παιδιά τίθενται υπό κράτηση (βλ. και πιο κάτω αναφορικά με τη στέρηση της ελευθερίας και την κράτηση), τα Κράτη θα πρέπει να διασφαλίζουν την **άμεση απελευθέρωσή τους και τη φιλοξενία τους σε χώρους που αρμόζουν για την ηλικία τους**, όπως κατοικίες και ανάδοχες οικογένειες.²¹
- 66.** Σε κάθε περίπτωση, **η διάρκεια παραμονής των παιδιών, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων παιδιών, στα κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης θα πρέπει να περιορίζεται στον χρόνο που απαιτείται για την αρχική καταγραφή και αξιολόγηση των περιπτώσεων** τους και όχι περισσότερο από τη μέγιστη διάρκεια που προβλέπει ο νόμος,²² κάτι που, όπως ανακύπτει από τα ανωτέρω, δεν εφαρμόζεται.

²⁰ UNHCR, Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Κράτηση των Αιτούντων Άσυλο, (2012),παρ. 52

²¹ ODIHR/OSCE & APT, *Joining forces to prevent torture and other ill-treatment in the context of immigration detention*, Regional meeting of NPMs and CSOs of the OSCE region (2018)

²² European Network of Ombudspersons for Children, *Recommendations: Safeguarding and protecting the rights of children on the move: The challenge of social inclusion*, (Regional Meeting of European Children's Ombudspersons, Athens, 13/11/2017)

▪ Υποδομές και υπόλοιποι διαμένοντες στο Κέντρο, Υπερπληθυσμός

66. Δεν παραγνωρίζεται το γεγονός ότι **ο αριθμός των φιλοξενούμενων στο Κέντρο έχει αυξηθεί ραγδαία** και ένεκα των συνεχών μεταναστευτικών ροών ολοένα και αυξάνεται. Πλην όμως, αυτό **δεν δύναται να αποτελέσει επαρκή δικαιολογία για εκπτώσεις στα δικαιώματα** των φιλοξενούμενων στο Κέντρο. Πέραν της αναπόφευκτης υποβάθμισης των ανέσεων και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των διαμενόντων στο Κέντρο, ο υπερπληθυσμός στο Κέντρο δύναται να εκληφθεί ως μορφή απάνθρωπης και εξευτελιστικής μεταχείρισης, που πυροδοτεί και επιφέρει εντάσεις μεταξύ τους που εν τέλει δύναται να απολήξουν σε σοβαρά επεισόδια.
67. Ειδικότερα, αφ' ης στιγμής τόσο προηγουμένως όσο και βάσει των υφιστάμενων συνθηκών δεν διαφαίνεται προοπτική μείωσης των αφίξεων στο Κέντρο και ο πληθυσμός των διαμενόντων συνεχώς αυξάνεται, **θα έπρεπε να είχαν προ πολλού ληφθεί τα αναγκαία μέτρα ώστε να γίνονταν εγκαίρως οι κατάλληλες ενέργειες για τη διασφάλιση τουλάχιστον των στοιχειωδών για τους διαμένοντες**, κάτι που δεν γίνεται στην πράξη.
68. Αφ' ης στιγμής είχε προ πολλού διαφανεί ότι η χωρητικότητά του δεν είναι αρκετή για να ανταποκριθεί στις αυξημένες μεταναστευτικές ροές, **θα έπρεπε το ζήτημα να τύγχανε έγκαιρα ολιστικής διαχείρισης** για την πρόληψη της υποβάθμισης των συνθηκών διαβίωσης των όσων εν τέλει καταλήγουν να φιλοξενούνται σ' αυτό.
69. Αναπόφευκτα ο **υπερπληθυσμός στο Κέντρο** επιφέρει, ανεξαρτήτως των προσπαθειών του προσωπικού του Κέντρου, **τη υποβάθμιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των διαμενόντων και δεν διασφαλίζεται ένα ελάχιστο επίπεδο αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης**. Όχι μόνο η

ανεπάρκεια του ζεστού νερού, αλλά και η δυσλειτουργία των αποχετευτικών συστημάτων λόγω του υπερπληθυσμού, **ιδίως όμως ο συνωστισμός** των διαμενόντων σε ακατάλληλα καταλύματα στους Χώρους Καραντίνας με **ανεπαρκή προστασία από τις καιρικές συνθήκες** (κρύο-ζέστη), επιφέρουν σημαντικό πλήγμα και καταπόνηση στην ψυχική και σωματική κατάσταση και υγεία των διαμενόντων στο Κέντρο.

70. Περαιτέρω, **ο συνωστισμός μεγάλου αριθμού προσώπων** σε ένα προκατασκευασμένο σπίτι ή αντίσκηνο, τα οποία, **ακόμη και σε περιπτώσεις που πρόκειται για ανηλίκους, αναγκάζονται να κοιμούνται στο πάτωμα**, δεν δύνανται να χαρακτηριστεί οτιδήποτε άλλο πέραν από **απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση**, αφού πρόκειται για **συνθήκες που υποβαθμίζουν κάθε έννοια ανθρώπινης αξιοπρέπειας**.

▪ **Θέματα Ασφαλείας:**

71. Σε αυτά δύνανται να προστεθεί και η **ανεπαρκής ασφάλεια** στους Χώρους Καραντίνας κατά τις βράδυνες κυρίως ώρες, αφενός λόγω του μεγάλου αριθμού των διαμενόντων σε αντίσκηνα και προκατασκευασμένα σπιτάκια που βρίσκονται πολύ κοντά μεταξύ τους, αφετέρου, δε, ένεκα της **απουσίας οποιουδήποτε φωτισμού**. Το συγκεκριμένο πλαίσιο λειτουργίας των εν λόγω χώρων, δεν μπορεί με οποιονδήποτε τρόπο να εγγυηθεί την ασφαλή διαμονή των φιλοξενουμένων προσώπων, καθότι δεν είναι δυνατός ο οποιοσδήποτε αποτελεσματικός έλεγχος των όσων ενδεχομένως να διαδραματίζονται τις βραδινές ώρες.

72. Ιδιαίτερα, δε, η **ανενόχλητη είσοδος προσώπων** στο Κέντρο, ανεξαρτήτως των λόγων που εν τέλει αναγκάζονται να προβαίνουν στην εν λόγω

ενέργεια, δύναται να συνιστά **κίνδυνο και απειλή για την ασφάλεια** όσων διαμένουν σ' αυτό.

H. Συμπεράσματα :

- **Απροσδιόριστη διάρκεια περιορισμού της ελευθερίας συνιστά απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση:**

73. Επί των ανωτέρω θα πρέπει να υπογραμμιστεί ότι, σύμφωνα με την πάγια νομολογία του ΕΔΔΑ, οι **κακές και ανεπαρκείς συνθήκες διαμονής** όσον αφορά στην υγιεινή και τις υποδομές, **προσβάλλουν την έννοια της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και απολήγουν σε εξευτελιστική μεταχείριση** που αντίκειται στο άρθρο 3 της ΕΣΔΑ.²³

74. Ομοίως, η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες (UNHCR) τονίζει ότι οποιοσδήποτε περιορισμός των ατόμων που ασκούν το δικαίωμα τους για υποβολή αίτησης για άσυλο, θα πρέπει να οριοθετείται

²³ *Rahimi* κ. Ελλάδας, Αρ. Προσφυγής 8687/08 (ΕΔΔΑ, 5 Απριλίου 2011), παρ. 85-86

προσεκτικά και προς τούτο θα πρέπει να υπάρχουν **ανοιχτές δομές και ανθρώπινες συνθήκες υποδοχής**, με τις οποίες θα εξασφαλίζεται η **ασφάλεια, η αξιοπρέπεια και ο σεβασμός των ανθρωπίνων τους δικαιωμάτων**.²⁴

75. Επί των ανωτέρω θα πρέπει να επισημανθεί ότι, η στέρηση της ελευθερίας ή η κράτηση **περιλαμβάνει**, μεταξύ άλλων την **τοποθέτηση προσώπων σε εγκαταστάσεις από τις οποίες δεν επιτρέπεται να φύγουν όταν το επιθυμούν**, όπως κλειστά κέντρα υποδοχής ή φιλοξενίας, καταφύγια, ξενώνες, προσωρινές εγκαταστάσεις, ιδιωτικές κατοικίες κλπ.. Καθοριστικός παράγοντας για να χαρακτηριστεί μια τέτοια εγκατάσταση ως **χώρος στέρησης της ελευθερίας**, είναι το **κατά πόσον επαφίεται ή όχι στη ελεύθερη βούληση** των μεταναστών που διαμένουν σ' αυτόν **να τον εγκαταλείψουν οποτεδήποτε οι ίδιοι επιθυμούν** και όχι μελλοντικά.²⁵

76. Ακόμη και στις περιπτώσεις κατά τις οποίες πρόσωπα στεγάζονται σε **κέντρο υποδοχής ή φιλοξενίας** το οποίο φαινομενικά δεν αποτελεί χώρο κράτησης, «...**ενδέχεται**, ανάλογα με τη φύση των περιορισμών στην ελευθερία της κίνησής τους και τη σωρευτική επίδραση αυτών των περιορισμών, **να θεωρείται ότι** σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο ανθρωπίνων δικαιωμάτων **έχουν στερηθεί την ελευθερία τους**...». Το κατά πόσον οι συγκεκριμένοι περιορισμοί ισοδυναμούν με στέρηση της ελευθερίας, λαμβάνονται υπόψη, μεταξύ άλλων, «...ο τύπος των επιβαλλόμενων περιορισμών, η **διάρκειά τους**, οι **επιπτώσεις τους στο άτομο και ο τρόπος υλοποίησης του μέτρου**...».²⁶

²⁴ UNHCR, *Κατευθυντήριες Οδηγίες για την Κράτηση των Αιτούντων Άσυλο*, (2012), 6

²⁵ Έκθεση του Ειδικού Εισηγητή του ΟΗΕ για τα Βασανιστήρια και άλλες μορφές σκληρής, απάνθρωπης ή εξευτελιστικής μεταχείρισης ή τιμωρίας, A/HRC/37/50 (2018), παράγραφος 18

²⁶ Διεθνής Επιτροπή Νομικών, *Μετανάστευση και Διεθνές Δίκαιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων*, (International Commission of Jurists-ICJ 2014), 174

77. Σε κάθε, δε, περίπτωση, η **διάρκεια της κράτησης** θα πρέπει να είναι **όσο το δυνατόν μικρότερη**, καθότι η υπερβολική διάρκεια της ή τυχόν αβεβαιότητα αναφορικά με τη διάρκειά της, ενδέχεται να συνιστά σκληρή, απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση,²⁷ κάτι που δεν υλοποιείται στην προκειμένη περίπτωση, αφού η διάρκεια παραμονής στο Κέντρο ανέρχεται σε αρκετούς μήνες.

H. Εισηγήσεις:

78. Στη βάση των ανωτέρω διαπιστώσεων και επισημάνσεων, εισηγούμαι τα ακόλουθα:

- Θα πρέπει να τροχοδρομηθούν οι διαδικασίες για τον **εντοπισμό ή/και δημιουργία επαρκών δομών ή/και άλλων χώρων φιλοξενίας** για την **άμεση και χωρίς περαιτέρω καθυστέρηση μετακίνηση όλων ανεξαιρέτως των ασυνόδευτων ανήλικων ή/και κατ' ισχυρισμόν ανηλικών από το Κέντρο**. Η περαιτέρω παραμονή τους σ' αυτό δεν ενδείκνυται, τόσο ένεκα των συνθηκών που επικρατούν στο Κέντρο όσο και επειδή οι ασυνόδευτοί ή/και κατ' ισχυρισμόν ασυνόδευτοι ανήλικοι **δεν θα πρέπει να στερούνται της ελευθερίας τους και να διαβιούν σε συνθήκες που ομοιάζουν με χώρους**

²⁷ Διεθνής Επιτροπή Νομικών, *Μετανάστευση και Διεθνές Δίκαιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων*, (International Commission of Jurists-ICJ 2014), 180

κράτησης, όπως τα κλειστά κέντρα φιλοξενίας και υπό συνθήκες που υποβιβάζουν την αξιοπρέπειά τους, και συνιστούν απάνθρωπη μεταχείριση.

- Οι Υπηρεσίες Ευημερίας θα πρέπει να σταματήσουν να αμφισβητούν τα ευρήματα της εκτίμησης της ηλικίας στην οποία προβαίνει η Υπηρεσία Ασύλου και, ενόψει του ευεργετήματος τη αμφιβολίας που θα πρέπει να διέπει τις αποφάσεις που αφορούν σε παιδιά, να προβαίνει στις αναγκαίες ενέργειες για την άμεση μετακίνηση τους εκτός του Κέντρου, ακόμη και όταν αμφιβάλλει για την ηλικία τους ή αυτή δεν έχει ακόμη καθοριστεί.
- Συνακόλουθα, αφενός οι διαδικασίες προσδιορισμού της ηλικίας τους θα πρέπει να ολοκληρώνονται έγκαιρα και το συντομότερο δυνατό, ως επίσης και η εξέταση των αιτήσεων τους για άσυλο, αφετέρου, δε, και ανεξαρτήτως των εν λόγω διαδικασιών, θα πρέπει να μετακινούνται το ταχύτερο σε χώρους εκτός του Κέντρου και προς τούτο θα πρέπει να υπάρχει άμεση συνεργασία της Υπηρεσίας Ασύλου με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ως προς την υιοθέτηση των πορισμάτων της πρώτης.
- Η καταφυγή στην **ιατρική εξέταση** ως τρόπου προσδιορισμού/ αξιολόγησης της ηλικίας των ασυνόδευτων ανήλικων ή/και κατ' ισχυρισμόν ανήλικων **δεν θα πρέπει να είναι ο κανόνας αλλά η έσχατη λύση για την επίτευξη του συγκεκριμένου σκοπού.**
- Σε όλους τους ανήλικους ή/και κατ' ισχυρισμόν ανήλικους να αναγνωρίζεται το ευεργέτημα της αμφιβολίας όσον αφορά στην

ηλικία τους, πόσο δε μάλλον όταν πρόκειται για παιδιά που είναι προδήλως ανήλικα.

- Το **Υφυπουργείο Κοινωνικής Πρόνοιας να επιληφθεί άμεσα των παιδιών που παραμένουν έξω από το Καταφύγιο του Hope for Children** για τη διασφάλιση του βέλτιστου συμφέροντός τους και λαμβάνοντας υπόψη τις επιθυμίες τους, όπως σχετικά προνοείται και στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.
- Καθ' όλη τη διάρκεια που οι ασυνόδευτοί ή/και κατ' ισχυρισμόν ασυνόδευτοι ανήλικοι διαμένουν στο Κέντρο, να τους παρέχεται η **αναγκαία φροντίδα και ανέσεις που αρμόζουν στην ηλικία τους**, ενώ στην έσχατη περίπτωση που η παραμονή τους σ' αυτό **υπερβαίνει τις ενενήντα ημέρες**, παρότι κάτι τέτοιο θα πρέπει να αποφεύγεται, θα πρέπει να διασφαλίζεται η πρόσβαση τους στην **εκπαίδευση**.
- Όταν ένας ανήλικος ή/και κατ' ισχυρισμόν ανήλικος εισέρχεται στο Κέντρο, **να τίθεται αμέσως, αν αυτό δεν γίνεται ήδη, υπό την ευθύνη και προστασία του Υφυπουργείου Κοινωνικής Πρόνοιας**, ώστε να είναι δυνατή η διαφύλαξη του βέλτιστου συμφέροντός του.
- Να τροχοδρομηθούν άμεσα και χωρίς οποιαδήποτε καθυστέρηση τα αναγκαία μέτρα και ενέργειες για την **επίλυση του προβλήματος της ανεπάρκειας ως προς την παροχή ζεστού νερού** ώστε όλοι ανεξαιρέτως οι διαμένοντες στο Κέντρο να έχουν τη δυνατότητα απρόσκοπτης πρόσβασης σε ζεστό νερό.

- Να γίνουν οι αναγκαίες ενέργειες για την **επίλυση των προβλημάτων που παρατηρούνται με τα συστήματα αποχέτευσης** του Κέντρου.
- Να **επιλυθεί το συντομότερο δυνατόν το πρόβλημα του μη φωτισμού όλων των χώρων του Κέντρου κατά τις νυκτερινές ώρες**, ώστε να αναβαθμιστεί το αίσθημα ασφάλειας των διαμενόντων σ' αυτό κατά τις νυκτερινές ώρες, καθώς και να καταστεί ευχερέστερος ο εντοπισμός και η πρόληψη τυχόν δυσάρεστων περιστατικών.
- Παρότι αναγνωρίζεται ότι οι μεταναστευτικές ροές έχουν αυξηθεί και οι αρμόδιες Αρχές αδυνατούν πλέον να ανταποκριθούν έγκαιρα στην εξέταση των υποβληθέντων αιτήσεων, θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για την **ταχύτερη δυνατή διεκπεραίωσή τους**, ώστε να είναι δυνατή η μετακίνηση των προσώπων που αυτές αφορούν, εκτός του Κέντρου.
- Καταβολή των μέγιστων δυνατών προσπαθειών για τη **βελτίωση όλων των υποδομών** στο Κέντρο, ως επίσης και για **να μην υποχρεούται οποιοδήποτε πρόσωπο να κοιμάται στο πάτωμα**.

Η Έκθεση υποβάλλεται στον Υπουργό Εσωτερικών και στην Υφυπουργό Κοινωνικής Πρόνοιας, για τον μεταξύ τους συντονισμό και τη λήψη των αναγκαίων μέτρων, στη βάση των αρμοδιοτήτων τους, για την άμεση και χωρίς καθυστέρηση υλοποίηση των προαναφερθέντων εισηγήσεων.

Μαρία Στυλιανού-Λοττίδη

**Επίτροπος Διοικήσεως και
Προστασίας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων**

**Εθνικός Μηχανισμός Πρόληψης
των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών
Σκληρής, Απάνθρωπής και Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας**

Εθνική Αρχή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων